

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica šte. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.-
pololetna . . . „ 2.-
četrletna . . . „ 1.-
Posamezna št. „ 0.10

Št. 27.

V Ljubljani, dne 31. maja 1912.

Leto VII.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Pošta nam je vrnila na Franc Pečnik, vas Pičel pri Kamni gorici, pošta Št. Vid nad Ljubljano, naslovljen list nazaj, češ, da naročniku lista ne more dostaviti, ker ga ni tam.

Krvava Budimpešta.

Ulice glavnega mesta mažarske države, so poškopljene z državljansko krvjo. V Buda Pešti so se vršile dne 23. in 24. t. m. velikanske demonstracije za splošno in enako volivno pravico. Mažarski mogotci, ki posedajo na podlagi sedanje volivne naredbe vso politično moč, nočejo slišati ničesar o splošni in enaki volivni pravici. Boje se za svojo vsemogočnost, s katero tlačijo vse narode ogrske državne polovice naše monarhije. Kako zatirajo Slovake, Rumune in Nemce in kaj počno na Hrvaškem, je splošno znano. V tej »viteški« državi je delavstvo politično popolnoma brezpravno. Ko je leta 1905 izrekel avstrijski in ogrski vladar znamenite besede, da hoče vpeljati v svoji monarhiji splošno in enako volilno pravico, so zadele te besede pri mažarskih mogotcih gluha ušesa. Ko je avstrijski državni zbor leta 1906 završil volivni zakon, tedaj je tudi delavstvo na Ogrskem resno pričakovalo volivne pravice. Toda zaman. Edini poslanec Just in njegova stranka je dosledno in odločno zahtevala volivno reformo, ter je v dosego splošne volivne pravice, obstruirala skoro eno leto brambno predlogo. Just stoji namreč na stališču, da se mora pred brambeno predlogo rešiti volivna reforma. Ministrski predsednik Khuen je moral vsled neuspehov dati ostavko, ker ni mogel ugnati Justa. Prišel je Lukač in je takoj ob nastopu proglasil ostri boj Justu, zakar je bilo seveda treba spremembe predsedstva zbornice, ki bi z brutalno silo udušila vsako obstrukcijo in seveda tudi glas za splošno volivno pravico. Ko je bil predsednikom v hudi borbi izvoljen znani »Ardicinist« Tisa predsednikom državne zbornice, je zavrelo v delavskih vrstah. Soc. demokratje, ki vodijo na Ogrskem delavsko gibanje, so izdali povelje za generalno stavko. V četrtek, dne 23. t. m. zjutraj je jelo vreti delavstvo pred pralament. Toda policija je hotela zabraniti dohode in se je vrgla proti delavstvu, ki je nato začelo metati kamenje in streljati na policijo. Tudi policija je

prijela za orožje, pri čemur je bilo ranjenih veliko oseb. Ko policija sama ni mogla zadrževati delavstva, je nastopilo vojaštvo, ki je z bajoneti potiskalo delavske gručice nazaj. Kako silen je moral biti naval delavstva, kaže dejstvo, da je bila cela garnizija (10.000 mož) pod orožjem in ni mogla udušiti navalov. Pri celi stvari pa se je spoznalo, da jo ima v rokah soc. demokratija. Delavstvo, oziroma demokratje, so bili nahujskani ne pa organizirani. Voditelji so izgubili pri razbijajočih masah ves vpliv. Nastala je popolna anarhija. Preobračali so tramvajske vozove in iz njih delali barikade. Razbili so nad 5000 svetilk, razbili plinove cevi in zažigali plin. Požigali razna podjetja in demolirali stavbišča. Lotili so se tudi razbijanja in podiranja neke cerkve, kar je seveda pri soc. demokratih samo ob sebi umevno. Ko so peljali iz nekega mlina moko, so razmetali raz vozov vreče, jih pretrgali in raztrosili moko po ulicah. (Ali bode zaradi tega draginja manjša, se bode videlo.) Prekucnili so celo voz, ki je peljal ranjence, (Tudi človekoljubje) ter streljali v karmelitsko cerkev med božjo službo. Vladala je popolna anarhija in vandalizem. Mrtvih je bilo 6 oseb, v bolnišnicah se nahaja 67 ranjencev, med tem ko sta se oddali domači oskrbi 102 osebi. Aretiranih je bilo okoli 500 oseb. V soboto je nastal mir.

Znamenito v tem boju je dejstvo, da se je soc. dem. vodstvo tako naglo ustrašilo svojega dela. V četrtek, dne 23. zvečer so izdali oklic v katerem so pozvali delavstvo, da gre v petek zjutraj na delo, ker je častno in junaško rešilo svojo nalogo. Ta oklic je baje izšel pod pritiskom vlade. Tisti, ki niso prelivali lastne krvi, so se vstrašili pretnje zapora in so »odnehali«. Kri, ki je poškopila ulice Budimpešte, pa je glasen klic po pravičnosti na Ogrskem. Da je tekla kri, je kriva na eni strani ogrska vlada, na drugi pa brezvestnost socialne demokracije. Ko bi vlada kazala vsaj nekaj volje za volivno reformo, bi ne bilo prišlo do tega. Socialna demokracija pa bi morala ljudi organizirati in šele organizirane poslati v demonstracije. Mi nočemo trditi, da je vodstvo socialne demokracije hotelo vandalizem, ki se je vršil po peštanskih ulicah. Toda da se je vršil in da tega vodstvo ni moglo preprečiti, je pomisleka vredno. Da so se vršile tudi še v petek demonstracije, je bila kriva ošabnost podjetnikov,

ker so zaprli tovarne in niso hoteli pustiti delavcem na delo. To »umetnost« so plačali precej drago. Mi ne odobravamo takih prizorov, ki morajo brezdvomno kolikortoliko škodovati stvari sami. Želimo pa, da na Ogrskem čimprej zavlada pravičnost in splošna volivna pravica, za katero je tekla kri.

Tisza.

Predsednik Tisza! Ti dve besedi pomenjati več, kakor pa dejstvo, da se je izpolnila želja zelo častihlepnega, zelo nadarjenega ogrskega politika. Pred 13 leti že je zahteval grof Štefan Tisza v klubu ogrske liberalne stranke najstrožja sredstva proti takratni opoziciji. Takrat je oče Štefana Tizze, Koloman Tisza, pokazal na svojega sina in zaklical: »Bojte se tega mladeniča, ker spravi bo še deželo v marsikatero nesrečo.« Danes gospodari na Ogrskem Tisza. Kar on ukaže, to mora izvršiti ministrski predsednik Lukacs, on neomejeno ukazuje vladni večini. Zvit grof Khuen Hedervary, krvnik Hrvatske, se je moral umakniti brezobzirnemu kalvincu Tizsi, ki mu ni drugega mar, kakor da zopet obnovi na Ogrskem gnili liberalni način vladanja. Tisza že od nekdaj sovraži splošno volilno pravico. Kljub temu je dopustil, da je sprejela vladna stranka v svoj program frazo o demokratični volilni preosnovi, ker je vedel, da bo znal izvedbo preprečiti. Ko so pokale minuli teden v budimpeštanskih ulicah puške, Tisza o dogodkih ni pustil razpravljati. Na hodnikih so pa liberalni poslanci govorili, da bi na Ogrskem morali več tisoč ljudi postreliti, da bi se zopet na Ogrskem napravil red.

Liberalni učenjaki.

»Slovenski Narod« se je zadnje čase posebno zaganjal v poslanca Gostinčarja; predbaci-val mu je podatke, ki si jih je preskrbel za razne prošnje v prid svojih volilcev v Idriji in sumničil ljudi, ki s tem niso bili v nobeni zvezi. »Narodov« učenjaki sotrudnik seveda ne ve, da poslanec snovi za svoje delovanje ne stresa iz rokava, temveč jo mora dobiti od zanesljivih oseb, naj bodo tega ali onega stanu. Da pa ni poslančeva dolžnost obračati se pri tem na urade, ki so mu sovražni ali katerim je poslančevo delo neljubo, je pa zopet samo ob sebi umevno

Na smrt obsojeni kralj.

(Zgodovinska povest.)

(Dalje.)

»Starka, ukazujem ti, da odpreš, če ne vlomim!«

»O, duri so trdne, gospod. Predno jih vlomite, pride straža. Hvala Bogu in kralju. Ne živimo več v časih Don Telesferovih, prejšnjega velikega kastiljskega sodnika. Don Pasqual nas zdaj čuva in varuje!«

»Kaj meni Juan Pasqual in njegova straža! Gledajo naj, kaj delajo lopovi in morilci in ne, kaj da delajo plemiči!«

»Tako je bilo preje za časa prejšnjega velikega sodnika. A odkar je na kraljev ukaz Don Pasqual veliki sodnik, je straža vsakomur na razpolago. Butajte kolikor hočete; a čuvajte se, da ne vlomite vrat zapora.«

Plemič je prišel nato z mečem tolči po vratih.

Antonio Mendez je sodil, da je zdaj zanj došel pravi trenutek.

»Gospod«, reče plemiču, »oproстите, z vso spoštljivostjo, ki sem Vam jo dolžan kot plemiču, Vas opozarjam na ukaz, ki prepoveduje ponoči v Sevilli vsak ropot.«

»Kdo si, ki me motiš«, se obrne plemič in vpraša četovodjo?

»Antonio Mendez, četovodja policije v mestnem delu La Giralda.«

»Dobro, Antonio Mendez, idi svoja pota in mene ne moti.«

»Dasi Vas moram spoštovati, pojte Vi svoja pota, ker je brez izjeme vsakomur prepovedano to uro stati pred kako hišo, ki ni njegova.«

»Obžalujem, ker te ne morem ubogati«, pravi plemič in se zopet obrne proti durim.

»Vi ste strastno razburjeni, a gospod, premislite . . .«

»Smešno, kaj naj premišlujem?!«

Plemič je zopet butal po durih.

»Ne silite me, da nastopim s silo«, svari četovodja!

»Proti meni?!«

»Proti Vam, kakor proti vsakomur, ki ne spoštuje najvišje oblasti kastiljskega velikega sodnika!«

»Nad to oblastjo je še višja oblast. Svetujem ti, boj se je!«

»Katera je ta oblast?«

»Kraljeva.«

»Jo ne pripoznam.«

»Ničvrednež!«

»Po kastilski postavi je kralj prvi podanik postave. Če bi stal pred menoj na Vašem mestu Don Pedro, storim, kar moram storiti pred svojim vladarjem, da poklekнем na eno koleno, nato mu pa rečem: Visoki gospod, ubogajte postavo, ki govori skozi moja usta!«

»In če bi se ustavljal?«

»Poklical bi svoje ljudi, ki se nahajajo v bližini in bi ga z vso spoštljivostjo ukazal spremljati na njegov grad. Vi pa niste kralj in zato Vam zadnjič ukažem, odstranite se, če ne . . .«

»Če ne«, ponovi smehlja se plemič.

»Če ne, Vas s silo pokorim«, pravi Antonio Mendez mirno in stegne roko, da prime neznanca.

»Ničvrednež«, zakliče plemič, poskoči nazaj in obrne meč proti uradniku: »Odstrani se, če tega ne storiš, si mrtev.«

»Silite me, da potegnem svoj meč. Pretečena kri na Vašo glavo.«

Vnel se je vroč boj. Plemič je bil izurjen, Antonio pa močan, trden hribovec.

Končno se je Antoniov meč zapletel v plemičevo suknjo in plemič je to priliko porabil, da je podrl z mečem četovodjo.

V tem trenutku je slaba svetloba razsvetlila cesto. Plemič dvigne glavo in opazi na oknu na-

in pravilno, ne glede na to, da mu ni treba iti radi njih v Idrijo, ker jih lahko na Dunaju priročneje in hitreje dobi. »Narod« naj raje pove, odkod so prišli oni podatki, ki so jih dali Gostinčarju liberalni uradniki in učitelji, ki so se tudi že nanj za pomoč obrnili; pri liberalcih je namreč tako, da po »Narodu« proti S. L. S. zabavljajo, na skrivnem pa okoli naših poslancev lazijo. Mi bi Gostinčarju svetovali, naj drugo pot pošlje take usiljivce v Idrijo h kakemu Novaku, Ganglu ali Tavsesu ali pa k Ravniharju v Ljubljano. Za zahvalo, da se poslanec trudi za ljudi, ki ga pri volitvah niti poznati nočejo, ga pa še po listih obrekujejo in blatijo. Kako ime pač zasluži »Slovenski Narod«, ki takó delo podpira? Nedavno se je »Slovenski Narod« tudi v »Našo Moč« zaletel, ker v svojih dopisih liberalce z istim orožjem ostro zavračamo, s kakršnim nas on že leta in leta brez uspeha napada. Ker smo nekemu liberalnemu polnohlačniku renico v brk povedali, nam očita »Narod« nedostojnost, to je tisti list, ki je svoj čas pisal o papežu, da je izvržek človeštva, ki pljuje danes na škofa in jutri na deželnega glavarja; ki napada po svojih c. kr. sotrudnikih deželnega predsednika in razne glavarje in laže in obrekuje deželni odbor in napada celo v splošnem njemu zvesta sodišča, ako je slučajno kak višji funcijonar mož, ki ne prisega na liberalni koran. Kako je nedavno napadel kaplana v Št. Vidu pri Zatičini, ker je objavil modrost naših liberalnih »c. kr. pismoukov« in kljub temu da je bil nedolžen, brez resnih dokazov moral plačati krivične stroške in kazni, katere mu nihče ne bo povrnil, najmanj »Slovenski Narod«. Tudi mi v Idriji poznamo dobro liberalne »pismouke« in njih lažnjive in obrekljive pomočnike! Za »Narodovo« bobnanje se dandanes razen občinstva po nekaterih liberalnih kavarnah in gostilnah živ krst ne briga in tudi mi bi ne izgubljali besedi, ko bi uprav ta list dan zadnem imenom ne napadal naših pristašev, naj so duhovskega ali posvetnega stanu. Le na idrijske dopise se spomnimo! Kadar je S. L. S. spisala kak rekurz, ga je že »Narod« doslovno priobčil, preden je sploh poziv Idrijo zapustil; imenom je blatil ljudi, ki so se pote govali za javne koristne zadeve in zavračali liberalno razmetavanje občinskega denarja in se niso hoteli v svoji samozavesti klanjati kakemu občinskemu pisarju ali domišljavemu juristu, ki se kakor stekel pes v našo stranko zale-tava, od naših pristašev plačanih mastnih računov pa še nikdar ni zavrnil. In ker »Slovenski Narod« večkrat »Našo Moč« citira, naj še današnji člane debelo ponatisne in obenem pove, da bo »Naša Moč« šla svojo pot in ne bo nikdar vprašala liberalcev za svet, kaj je dostojno ali kaj se ne spodobi. B.

S Save.

Sava. Strokovno društvo je imelo dne 19. maja dobro obiskano predavanje, na katerem je govoril gospod dr. Adlešič o delavskih hišah in o stavbinskem društvu. Da je dobro stanovanje prvi pogoj sreče in zdravja, dokazal je z zgledi. Zasigurati si je pa treba svet, gledati na to, da se ceneje zida ter dobiti kredit. Zato je dolžnost vsacega, da gleda, da ima zdravo stanovanje. Pozivljemo delavstvo, naj se o tem premisli, da, ko se ustanovi društvo, da obilno prestopi k istemu.

Sava. Zadnjič je nekega dopisnika skrbelo, kaj bo z otroki, ker le staro šolo popravljajo.

sproti ležeče hiše luč. Hitro se zavije v svoj plašč in izgine.

Luč je hitro zopet izginila.

Antonio Mendez ni mogel klicati na pomoč. Vlekel se je k sosednji hiši, kjer je čez nekaj minut umrl. Vse je ostalo tiho. Kmalu nato so mimo mrtvega četovodjo korakali njegovi podaniki. Ker ga ponoči niso več videli, so mislili, da je šel domov, ker je prečul v službi tudi prejšnjo noč.

V.

Ko še drugo jutro ni napočil dan, je pozval kralj k sebi Juana Pasquala. Veliki sodnik je takoj hitel h kralju, ki je popolnoma oblečen čakal nanj in ki je bil vidno jako razburjen. Navadno je kralj pozneje vstajal.

»Juan Pasqual«, ga nagovori kralj, »ali si čul, če se je minulo noč v Sevilli kaj novega zgodilo?«

»Ne, visoki gospod!«

»Če tega še ne veš, je tvoja nova policija slabo poučena. Eno uro pred polnočjo je bil na Candilovi cesti v okraju Giralda neki mož umorjen.«

»To se mi še ni poročalo. Stražniki najbrže še niso mrliča našli?«

»Tvoja dolžnost, kastiljski veliki sodnik, ti ne nalaga samo, da najdeš trupla umorjencev, marveč da tudi dobiš morilca.«

Popravljamo v toliko, da se za novo šolo tudi dela in sicer svet je že preskrbljen, za katerega so največje sitnosti. Stara šola bi se pa lahko porabila za c. kr. sodišče ali vsaj za sodišče, katero bi bilo za marsikoga jako potrebno, ker bi veliko manj stalo kot v Kranjsko goro. Pa naj kdo reče, da ne napredujemo.

Železničar.

Odbor skupine Ljubljana P. Z. je imel pretečeno nedeljo sejo ter sklenil, da se znanprej sestane vsako 3. soboto v mesecu ob navadni uri v Rokodelskem domu. Dostop imajo vsi člani.

Prihodnji redni mesečni sestanek se vrši drugo soboto meseca junija.

Naš časopis. Naši člani čestokrat tožijo, da ne dobivajo časopisa redno. Upravništvo ni krivo, ampak nerednosti so dolžni mnogokrat le člani sami. Vsak član je dolžan svoj pravi naslov takoj, ko se spremeni, po dopisnici naznaniti upravništvu »Naše Moči« v Ljubljani, in če se bo to zgodilo, bodo ponehale tudi različne pritožbe.

59. katoliški shod v Nemčiji.

Letos bodo imeli katoličani v Nemčiji od 11. do 15. avgusta v Aachenu svoj katoliški shod. Aachen je že videl zbrane nemške katoličane v svoji sredi leta 1862. in leta 1879. Letošnji katoliški shod v Nemčiji bo osobito zato velpomemben, ker se bo slavila stoletnica rojstva nepozabnega političnega voditelja nemških katoličanov, tistega Windhorsta, ki se mu je moral ukloniti celo mogočni nemški železni Bismarck.

Rdečkarji volilni sleparji.

Ker so naši socialni demokrati v svojem listu ob znani razpravi Kregar, v kateri je bil on in njegovi soobtoženki oproščeni, pisal tako, kakor da so le rdečkarji edino pošteni ljudje na svetu, in ki nikdar najmanjše vodke ne skale, je prav, da povemo, kako pa kaj rdečkarji popravljajo srečo pri volitvah. Nočemo navajati in pogrevati stvari, ki so se tudi v Ljubljani vršile in je vsled pregoreče agitacije moralo po razsodbi ljubljanskega deželnega sodišča jesti ričet nekaj rdečkarjev, kar seveda mlada rdeča »Zarja« ne ve, ker se takrat ni izhajala, danes povemo le to, da se ravno zdaj pripravljajo volitve za bolniško blagajno v Brnu. Da pa ne bo »Zarja« lagala, češ, da smo se mi to, kar pišemo, izmislili, poročamo le, kar je pisal socialnodemokratski »Proletar«, ki je pribil, da so dosedaj zaprli šele samo 23 sodrugov, ker so prišli po legitimacije, dasi niso imeli pravice do njih. Tisti, ki so jih zaprli, so povedali, da so goljufali, ker so jih podkupili tisti rdečkarji, ki vodijo volitev. Eden je takole izpovedal: Zapupnik socialno demokratske stranke v Letovicu me je poslal po naročilu iz Brna s še več dvariši v Brno, kjer naj se zglasim pri bolniški blagajni. Za vsako legitimacijo, ki jo dvignem in prinesem, mi je bilo 40 vinarjev obljubljenih. In »Zarja« še nekaj čenča, češ, da so socialni demokrati tista jagnjeta, ki pri nobenih volitvah vode ne skale.

Občine in brezposelnost.

V krogih, ki se pečajo s strokovno organizacijo, prevladuje opravičeno mnenje, da bi morali glede na podpore brezposelnim prispevati tudi tisti, ki so po brezposelnosti prizadeti. De-

žela, država in občine bi morale sodelovati in soprispevati za podpore brezposelnim. Toliko stoji, da je pač v prvi vrsti dolžna občina, da sodeluje rešiti vprašanja brezposelnih. Danes tega že ne zahtevajo samo delavci, marveč pripoznavajo to potrebo tudi meščanski socialni politiki. Imamo že mesta, seveda Ljubljana ni med njimi, ki se zelo pečajo z vprašanjem brezposelnih. V Kolimu obstoja že 16 let mestna zavarovalnica glede na brezposelnost. Mesto ji prispeva na leto 20.000 mark. Deluje dobro, dasi je zavarovanje le prosto. V Lipskem (Leipzig) mestne brezposelne zavarovalnice mestu ne podpira denarno, razven da ji da brezplačno stanovanje. Zavarovanci se dele v štiri plačilne razrede. Mesto Strassburg prispeva mestni brezposelni zavarovalnici letno 5000 mark. Tudi strokovne organizacije zavarujejo svoje člane pri mestni zavarovalnici. Brezposelna podpora se ob stvarkah ne izplačuje. V Erlangu so ustanovili brezposelno zavarovalnico dne 1. januarja 1909. Mesto prispeva 50 odstotkov, a ne več kot 60 fenigov dnevno in ne čez 6 tednov, in sicer od 8. dne brezposelnosti nadalje. Nadalje so uvedla zavarovalnice glede na brezposelnost tudi mesta Mühlhausen, Freiburg, Schöneberg, Charlottenburg, Mannheim, Nürnberg; podpore brezposelnim pa dele mesta Monakovo, Moguncija, Wernigsrod, Rixdorff, Plensburg, Rostock, Lübeck, Karlsruhe, Maydeburg, Altenburg, Draždane in Guedlinburg.

Sodrugji v bolniških blagajnah.

Brnski »Proletar« opisuje »nesebičnost« in »požrtvovalnost« rdečih voditeljev v svoji 62. številki takole: V brnski splošni bolniški blagajni je gospodarstvo pod psom. Ne gleda se, da bi se ustanovilo, kar imajo že druge bolniške blagajne. Pač se pa gleda na to, da se posameznikom dobro godi. Preden se je začel boj za gospodarstvo v brnski splošni bolniški blagajni, je za vse posle zadoščalo 22 uradnikov in 6 bolniških nadzornikov. Ko se je pa vnel boj, so nastavili še deset novih uradnikov in tri kontrolorje. Za člane se nič ni storilo. Za nove moči so izdali 20.000 K, kar je popolnoma nepotrebno, ker je bilo osobja že prej dovolj. Tako piše socialno demokratski list o gospodarstvu po rdečih bolniških blagajnah.

Angleška rudarska stavka.

Stavka angleških premogokopov je končana. Bila je pač največja vseh dosedanjih stavk in je pokazala, kaj bodo stavke v bodočnosti, ko bo povsod dovršena strokovna organizacija. Stavkalo je 800.000 premogokopov, ob delo je bilo vsled tega še 900.000 drugih delavcev. Cela vrsta podjetij je morala namreč prenehati, ker ni imela dosti premoga, železnice in parobrodne družbe so morale omejiti promet. Ze dolgo prej,

Tudi neverni Tomaž se drzne poizkusiti, ako sliši tako prepričevalne besede, kakor jih beremo v pismu baronice Geramb v Buziás pri Temešvaru. Glasi se: »Ze zdavna sem hotela pisati, in prosim, da se to objavi v časopisih, kako izvrstno služi Fellerjev fluid. Trpela sem jako različne bolečine, trganje, slabosti, glavobol, bolečine v križu, na očeh; odkar pa uporabljam Fellerjev Elza-fluid, sem popolnoma zdrava.« Prepričani smo, da bi bil vsak naših bravcev po kratki poizkušnji zelo hvaležen. Končno je sredstvo tudi jako poceni, saj velja 12 malih, 6 dvojnati ali 2 specialnih steklenic le 5 K franko in se dobi pri lekarnarju E. V. Feller v Stubici, Elzatr, 264 (Hrvatsko).

Ves trud izslediti morilca ostane brezuspešen.

Pretečeta dva dni. Juan Pasqual več ne upa, da izsledi v dovoljenem mu času morilca. Ker je znal, da Don Pedro tudi izvede, kar mu je zagrozil, se pripravlja na smrt.

Tretji večer napoči. Le eno noč ima še veliki sodnik, ko ga pozove kralj na Dvor.

»Veliki sodnik, . . . si li že pozval Mendezovega morilca na odgovor«, ga vpraša kralj.

»Ne, visoki gospod! Vse sem storil, da ga zasledim in razpisal veliko nagrado tistemu, ki me dovede do sledi. Zdi se, da je umor zakrit v neprodorno meglo, ki jo nihče ne more predreti. Svoji kazni pa le ne bo ušel, ker pozna ga Bog!«

»Predvsem bi ga pa moral poznati tudi tisti veliki sodnik, ki se je zarotil, da s svojo glavno plačo neodkrit zločin. Tridnevna doba ni prekratka, ker zadošča, da pobegne morilec iz dežele. Če ga v tem času ne izslediš, ga ne boš nikdar več izsledil. Preostane ti le še ena noč. Dobro jo izrabi! Božja mi ti strela, držati hočem svojo kraljevsko besedo.«

»Moje življenje je v Božjih in v kraljevih rokah«, odgovori Pasqual, »ne morem in nočem se tej moči odtegniti . . . toda . . .«

(Dalje prih.)

Vaše zdravje

dosežete! Vaša slabost in se zopet vrne, ako vporabljate pristni Fellerjev Stubič, Elsatr 264 (Hrvatsko).

ko je prevzemala javnost še le slutnja, da bi utegnili izbruhniti stavka, so se začele dvigati cene premogu, in so ob stavki poskočile do grozne višine. Leta 1909 je veljala 1 tona v Londonu 27 in pol šilingov (33 K), pred stavko 32,5 šilingov (39 K), ob stavki 3 funte šterlingov (72 K). Prav tako so se začele dvigati cene živil. A vpliv stavke ni bil omejen na Angleško. Takoj so se začele dvigati cene premogu tudi po drugih državah. Obenem pa je angleška stavka tudi drugod strokovnim društvom dajala pobudo, naj izrabijo ugodni trenutek, da uveljavijo svoje zahteve. In res je izbruhnilo tudi na celini par stavk, velika stavka pa v rurskem porečju na Nemškem. A vpliv je segel še mnogo dalje. Angleški premog se izvažal tudi v tujino, zlasti mornarice nekaterih držav rabijo izvečine angleški premog. Tako n. pr. je potrebovala avstrijska mornarica leta 1911. 135.000 ton premoga, med tem 118.000 ton angleškega. Italija dobiva domala ves premog z Angleškega in, kakor vse kaže, je vplivala angleška stavka celo na razvoj italijansko - turške vojske. Ko bi trajala taka stavka nekaj mesecev in bi druge države ustavile uvoz premoga, bi zadela Angleško strašna nesreča. Brez vsake vojske bi bila Angleška izstradana in bi se morala vdati vsakim pogojem, ki bi jih stavile druge države.

Kakšen je uspeh angleške stavke? Delavci so zahtevali, da se določi najnižja plača, in sicer da se izrazi v številkah 5 šilingov (6 K) na dan za odraslega delavca, 3 šilinge (3-60 K) za mladostnega. Nekateri posestniki premogovnikov so bili s tem zadovoljni, drugi so se krčevito upirali. Najprej so izkušala posredovati razsodišča, potem vlada, ki je začela in vodila med delodajavci in delavci posvete, naposled pa je vlada vzela vso stvar sama v roke ter predložila zbornicami načrt, ki naj uzakoni najnižjo plačo (ugodi torej prvi zahtevi delavcev), a ne da bi zakon sam izrazil to plačo v številkah (ne ugoditi torej drugi zahtevi delavcev). Zastopniki delavcev so glasovali proti predlogu, vendar je predlog prodril in dobil kot Coal Mines (Minimum Wage) Act (najprej za tri leta) zakonito veljavo.

Zakaj se je vlada uprla drugi zahtevi delavcev? Ministrski predsednik Asquith (nekateri drugi ministri so bili tudi za to zahtevo, zlasti Lloyd George, a tudi vnanji minister Sir Edward Grey) je navajal, naslednji pomislek: Kakor blagu, tako se menja cena tudi denarju, 5 šilingov ostane lahko 5 šilingov, a dejansko je lahko čez nekaj časa v drugih razmerah 5 šilingov to, kar je danes 10 šilingov ali pa narobe, kar sta danes na primer 2 in pol. A tudi ob istem času ni povsod 5 šilingov isto. V Londonu je domalo polovico manj kakor v kakem kraju na deželi, saj je veljalo na primer leta 1909. tisoč kg premoga v Londonu 27 in pol šilingov, v Newcastleu pa le 15 in pol šilingov. Ali se ni ob stavki cena premoga podvojila? Ker se torej gospodarske razmere krajne in časne menjajo, postava ne more izraziti plač v številkah, temveč more postaviti le načela, da bodi v vsakem kraju v vsakem času določena najnižja plača, ki jo mora dobiti delavec ob rednem delu. Prav to misel pa hoče uveljaviti nova postava.

Po tej postavi se mora ustanoviti za vsak okoliš poseben urad, ki je v njem polovica zastopnikov delavcev, polovica delodajavcev; predsednika si izvolijo iz vrst delavstva ali delodajavcev, če se pa ne morejo zediniti, ga imenuje vlada. Ta komisija ima nalogo določiti za vsak okoliš in za vsako posebno delo po premogovnikih najnižjo dnevno plačo. Obenem mora seveda določiti tudi normalni delovni čas, ali neko najmanjšo količino dela (pridelka, izdelka, izkratka tega, kar delavec mora dnevno narediti). Ako bi bila tista določena najnižja plača manjša, kakor pa je bila morda dogovorjena med delodajavci in delavci že po tarifni pogodbi, naj se ravna plača po tej pogodbi. Tudi se delavci lahko še vedno neodvisno od te komisije dogovore za večjo najnižjo plačo. Od komisije določena najnižja plača je civilnopravno iztočljiva. Niso pa določene ne za delavce ne za delodajavce nobene kazni, ker za taka prisilna razsodišča, kakor so v navadi n. pr. v Novi Zelandiji, angleški delavci ne marajo.

Povišane cene železu.

Mogočni železni kartel je povišal ceno železu zopet za 1 K pri 100 kg. Avstrijski vitezi železnega kartela so ceno železu povišali, ker so jih povišali tudi v Nemčiji. Zveza tvorničarjev jekla v Nemčiji je namreč sklenila povišati ceno. Seveda kriče naši roparski železni kartelisti, da so se zvišale plače in da so odpadle ugodnosti po železnicah. Zamolče pa, da se je po novih iznajdbah izdelovanje želeja pocenilo. Železni

bolečine izginejo. Vaše oči, živci, mišice, kite se ojačijo. Vaše spanje postane zdravo. Vaša dobropočitnost fluid z znamko „Elsafluid“. Dvanajstotica za poskušnjo 5 K franko. Izdeluje le lekarnar E. V. Feller v

združeni roparji se ne boje ne parlamenta in ne tistih posvetovanj, ki jih je glede na kartelesklivevala vlada. Kako se pa godi lastnikom železnih tvornic. Glasilo velikih bogatašev »Neue Freie Presse« piše, da se železnim tvornicam godi naravnost sijajno. Veliko nabavljajo železnice, vojna uprava in mornarica. Nekaj se pa železni izkoriščevalci boje. Neka družba želi namreč kopati železno rudo v Bosni. Zdaj pa delujejo železni roparji na to, da bi se to preprečevalo.

Samo enkrat se poskusi proti živčni slabosti izvrstno redilno sredstvo „Nutrigen“ in ostane se mu vedno zvest. Živčna slabost, utrujenost, bledota bo po pravilni uporabi Nutrigena odstranjena. Najenostavnejše in najboljše je, ako se piše dopisnico na „Podjetje Nutrigena, Budapešta, VII., Erzsébet-Körut 16, odd. 188“, kjer se dobi zastonj knjigo, obsegajočo navodila, in za poskušnjo pošiljatev Nutrigena.

— 500 kron nagrade —

plačam onemu, ki dokaže, da moja čudežna zbirka

600 komadov samo za 6 kron

ni priložnostni nakup. — Zbirka vsebuje: 1 pravo švicarsko sist. Roskopf patent žepno uro, natančno idočo, točno regulirano, s pismenim triletnim jamstvom tovarne. 1 amer. double-zlato verižico, 2 amer. double-zlata prstana (za gospoda in damo), 1 angl. pozl. garnituro, obstoječo iz gumbov za manšete, ovrtnik in srajco, 1 amer. petdelni žepni nož, 1 eleg. svilnato kravato, barva in vzorec po želji, najnovejše fasone, 1 krasno kravatno iglo s simboli-briljanti 1 mično damsko broško, zadnja novost, 1 koristno toaletno garnituro za potovanje, 1 eleg. denarnico iz pravga usnja, 1 par amer. butonov z imitiranimi draginami kamni, 1 patent. angl. vremenski tlakometer, 1 salonski album s 36 umetniškimi slikami najlepših krajev sveta, 1 krasno verižico za okrog vratu iz pravih orientalskih biserov, 5 indijskih vrhov-vedeževalec, ki zabavajo vsako družbo, in še 550 komadov raznih predmetov, v vsaki hiši koristnih in nepogrešljivih, zastonj. Vse skupaj z elegantno sist. Roskopf patent. žepno uro, ki je sama dvakrat toliko vredna, stane samo 6 kron. Pošilja po povzetju ali proti predplačilu (sprejemajo se tudi pismene znamke)

A. GELB, razpošiljalnica, Krakov št. 10.

NB. Pri naročilu dveh zavojev se priloži ena najboljša angleška britev ali 6 najfinjših platnenih robov zastonj. Za neugajajočo se denar vrne brez ugovora, torej je vsak riziko popolnoma izključen.

Ali ste nervozni?

Ako ste slabi in onemogli? Ako Vas je zapustila prejšnja moč in mladeniška čilost? Ako vam ne tekne jed ali slabo prebavljate? Ako trpite na nerednem odprtju telesa, ali bolečinah v križu, glavobolu, ne morete spati, ali ako opazite, da gineva vaša življenska moč?

Zakaj ne poskusite elektrike?

Če se sklicujete na ta časopis in priložite 10 vinarsko znamko, pošljemo vam brošuro o „Moderni elektroterapiji“ franko in **zastonj**, in smo pripravljeni, razkazati Vam v našem zavodu našo za najboljšo priznano zdravilno metodo.

Elektro Vitalizer zdravniški ordinacijski zavod, Budapešta, Theresienring 7, Mezzanin, 188.

Kralj redilnih sredstev je Nutrigen

ki si je pridobil radi izvrstne sestave po pravici prvo mesto.

Nutrigen ima v sebi, kakor moremo verjeti kemičnim analizam, najplemenitejše redilne soli, ki pospešujejo moč organizma in povečajo odporno silo.

Redilno sredstvo Nutrigen je najbolj razširjeno, in da si je pridobilo po vsem svetu dober glas, se ima zahvaliti svojemu prijetnemu okusu, lahki prebavljivosti in izvanredno veliki redilni moči.

En poskus Vas bo prepričal o nedosegljivi dobroti Nutrigena.

Cena Nutrigena je tako zmerna, da more tudi najrevnejši uporabljati naše redilno sredstvo.

1 škatljica stane 4 krone,

3 škatljice stanejo 10 kron.

Tudi na najmanjše naročilo se najtočneje ustreže.

Razpošilja se po poštnem povzetju ali pa proti predpošiljatvi zneska. Pred ponarejevanjem se svari.

Vsaki pošiljatvi se pridene **popolnoma zastonj** nadvse zanimivo knjigo, ki obsega glavna navodila o pravilni uporabi Nutrigena. Na željo pošljemo vsakemu **zastonj** in franko zanimiv popis redilnega sredstva Nutrigena.

Podjetje Nutrigena, Budapešta, VII., Elisabethring 16, odd. 188.

**Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!**

Denarni promet
I. 1910. čez 87 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavnica
■ K 608.996.84. ■

Ljudska
posojilnica

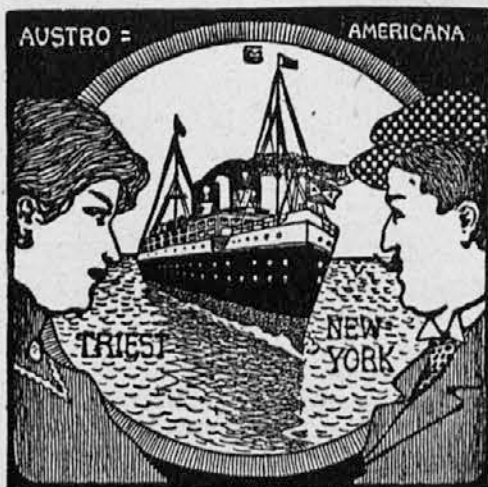
registr. zadruga z neomenjeno zavezo
Miklošičeva cesta 6
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo
prejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1 ure
pop. terjih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakemga odbitka,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4.50 na leto.
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštne-hranilnične položnice na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, gra-
ščak, drž. in dež. posl. predsednik; **Josip Šiška**,
stolni kanonik, podpred.; **Odbojniki: Anton**
Belec, posest., podj. in trg. v St. Vidu n. Lj.; **Dr.**
Josip Dermastia; **Anton Kobi**, pos. in trg., Breg
pri Borovni.; **Karol Kauschegg**, velepos. v Ljub-
ljani; **Matija Kolar**, stolni dekan v Ljubljani;
Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni
posest. v Ljubljani; **Fran Leskovic**, hišni posest.
in blag. „Ljudske posojil.“; **Ivan Pollak ml.**, tov.;
Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik v Rudniku.

Priporočajte povsod „Našo Moč“!

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
varnosti potovati naj se obrnejo
na
Simona Hmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Vsakovrstni Pojasnili daje se brezplačno.

Priporočamo domačo trgovino z oblekami

Maček & Komp.

Franca Josipa cesta št. 3.
Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Znižane cene!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol, LJUBLJANA

Mestni trg št. 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavio,
otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov,
žepnih robocev, ovratnikov, zavrtnic, volne,
bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

ANT. BAJEC, Ljubljana

cvetlični salon p. Trančo 2, vrtnarija Tržaška c. 34

izdeluje šopke, vence, trakove z napisi. To-
varniška zaloga vencev, prepariranih in
umetnih rastlin in cvetlic.

Zunanja naročila z obratno pošto. Brzjav: Bajec, Ljubljana

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode, dečke
in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

I. VECCHIET

urar in draguljar, Ljubljana

Šelenburgova ulica 7, nasproti glavne
pošte.

Sprejema popravila, izvršuje zlatarska dela
po naročilu. Kupuje ali zamenja z novimi
predmeti staro zlato in srebro, brilante, dija-
mante in druge bisere. — Zaloga precizij-
skih žepnih ur. — Postrežba točna in solidna.

**Dežnike in
solnčnike**

domačega izdelka

najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

Josip Vidmar, tovarna dežnikov, Ljubljana Pred škofijo št. 19.
— Stari trg št. 4. — Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Iv. Buggenig,

sodarski mojster
Ljubljana, Cesta
na Rudolfovo že-
leznico šte. 5.

Priporočata svojo veliko sodov. Prevzema tudi vsa v
zalogo vsakovrstnih njegov stroko spada-
joča dela po najnižjih cenah. Solidno delo. Točna postrežba.

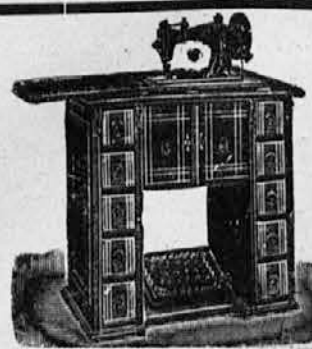
Ivan Jax in sin v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

za rodbino in obrt.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke, deklice.
Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „Pri Kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kaplje za želodec, izvrstno, kreplivo in slast do jedi pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kaplje zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog,
skatljica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oči in trde kože, ste-
klenica 70 v.
„Siadin“ za otroke skatljica 50 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec kreplivo sredstvo
steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstno pripomoček proti kašlju, stekl. 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v. in 4 krono 80 v.

A. Žibert, Ljubljana

Prešernova ulica

:: priporočata svojo ::

veliko zalogo čevljev

:: domačega izdelka ::

**Agitirajte za naše časopise, po-
sebno za del. list „Našo Moč“.**

Pozor slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(Pri Češniku) LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Štirarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

**Havre
New-York**

francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (šifkarte) za francosko linijo čez Havre,
ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna
pojasnila, daje samo **ED. ŠMARD**

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska
cesta št. 18 v novi hiši „Kmetijske posojilnice“ nasproti gostilne
pri „Figovcu“.

**Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh veselih in žalostnih dogod-
kih „Slovenske Straže!“**

TEOD. KORN

pokrivalec streh in klepar, vpeljalec strelododov ter instalater
vodovodov, LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA 8.

Priporočata se za izvrševanje vsakovrstnih kleparskih del ter pokrivanje
streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem z asbest-ce-
mentnim škrljem (Eternit) patent Hatschek z izbočno in ploščato-
opeko, lesno-cementno in strešno opeko. Vsa stavbinska in galan-
terijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.